

BIZALOM

Havonta kétszer megjelenő szemle,

a világ folyásáról és az ember alkotásairól.

20. szám.

XI. évfolyam.

1940. október 15.

Uram ...

Uram, én nőtlen sáfárod vagyok.
Nem érdemlem a ragyogó napod,
Nem érdemlem atyai szerelmed,
Nem érdemlem a bocsánatod.

Százszor fogtam kezét a sátánnal.
Százszor adtam a lelkem oda,
Nem figyelve az eljövendőkre,
Csak a múltó perccel gondolva.

Ha érdem szerint osztanád a sorsot,
S nem ingyen kegyelmet nyujtanál felém,
Úgy száz sebbel borított litvány koldus,
Morzsát-szededegető Lázár lennék én.

Visszaéltem hosszú türelmeddel,
Eljátszottam a szent jussomat,
S bár bűneimet százszor megsiratom
Áthágom újból hívó szavadat.

Bűneim méltók ítéletedre,
Bűneim érdemlik szent haragod,
Bűneim, mint a hegyek oly nagyok,
Bűneimnél — csak a kegyelmed nagyobb.

Christian Morgenstern verseiből.

Ó kishitű népség! Ki nem bírsz.
a mától szabadulni és azt véled
ez így volt, van és lesz,
ameddig emberek élnek.

Bár lennének mások a remény'íd!
Ha reményeid mások lennének,
megtanulnád látni a mozgó erőt
s magasabb cél felé vezetnéd lelkedet.

Erdélyi hírek.

— Október 15-én megkezdődik az iskolákban a tanítás.

— A pénzügyminiszter intézkedett, hogy Erdélyben ne szedjék ezután a repülőbélyeget, se a nemzetvédelmi adót.

— A póstautalvány és a póstatakarékforgalom mindenütt megindult.

— Menekült táborot állítottak fel Szamosfalván és Szászfenesen. Az iskolákból ezekbe a táborokba viszik a menekülteket, akik Erdély azon részeiből menekültek, amely részek Romániában maradtak.

— Csonka-Bihar megye eddig Berettyóújfaluban székel, az egységesítés után a hivatalok Nagyváradra költöznek.

— A románok megkezdték az állatok és szerek visszaadását.

— Az utakat közmunkával rendbehozzák. Székelyfölddel a forgalmat két új vasútvonal építésével biztosítják Kolozsvárról.

— Műkedvelő magyar színtársulatokat szerveznek a románoknál maradt területeken.

— A felszabadult bihari gazdák értekezleten kérték a kormányt, hogy ez évre engedjék el a szőlőtelkek adóját.

— Bihar megye román megszállott részét kilenc járásra osztották és Temesvárhoz csatolták.

— Érmihályfalva környékén 1000 holdon természetnek paprikát.

— Üzembehelyezik a máramarosi sóbányát.

— Külön detektívek ellenőrzik a maximális árak betartását.

— Nehéz tél előtt áll Máramaros megye; a román katonák keresztül-kasul gázolták a silány kukoricaföldeket.

— Szatmár város előterjesztéssel élt, hogy engedjék meg, hogy szeszből is lehessen ételecet-et gyártani. Arra hivatkoznak, hogy a bor nagyon drága erre a célra.

— A visszatért területeken felhívják a lakos-ságot, hogy azok, akik a román hadseregben tisztii, altisztii és legénységi állományban szolgáltak, ok-tóber 1—10. között jelentkezzenek katonai irataikkal a parancsnokságokon.

A magyar ösvallás és a kereszténység.

(4. közlemény.)

II.

A zsoldáréneklő madár.

Egyszer volt, hol nem volt, hetedhét ország-on is túl, még az üveghegyeken is túl, volt egy istenfélő kegyes király. Ez a király olyan szép templomot építtetett, hogy csudájára jártak a világ minden tájkáról. Kívül-belül ki volt rakva a fala arannyal, gyémánttal, mindenféle drágakövekkel s telepíngálva szebbnél-szebb képekkel. Hanem mikor felépült ez a szép templom, mégsem volt megelégedve a király. Csak egyszer ment belé s azt mondta, többet nem is jő el a templomba, amíg valaki el nem hozza a zsoldáréneklő madarat.

Hiszen elhozták volna, de azt sem tudta senki lélek, hogy hol s merre van az a zsoldáréneklő madár. Szomorú volt a király, nem volt sem éjjele, sem nappala. Hiába vigasztalták, nem tudták felvidítani.

Volt a királynak három szép dali fia s ezek megegyeztek, hogy nem hagyják többet búsulni az apjukat, elmennek hárman háromfelé s addig vissza sem jönnek, amíg közülök valamelyik a zsoldáréneklő madarat meg nem találja. Mondják az apjuknak, mit akarnak.

— Jól van, fiaim, menjetek, az Isten segítjen.

Feltarisznyálta mind a hármat arannyal, ezüsttel. Adott a háromnak három aranyszőrű paripát, a legszebbeket az aranyszőrű ménesből s azzal a királyfik útnak eredtek.

Elindult a három királyfi, mentek hetedhét ország ellen s egyszer csak az út háromfelé szakadt egy kút mellett. A kút előtt egy lapos kő volt s a legkisebb királyfi azt mondja bátyjainak:

— No, itt váljunk el egymástól, hanem a gyűrűnket tegyük ez alá a lapos kő alá s ha ide visszatér valamelyik közülünk, nézze meg a gyűrűket. Amelyiké megrozsdásodott, az bizonyosan nagy bajba került, a másik induljon utána.

A királyfik ebbe beléegyeztek. Mind a hárman lehúzzák a gyűrűt (bele volt vágva a nevük is), szépen a lapos kő alá teszik, aztán elbúcsúznak egymástól. A legkisebb királyfi ment kelet felé, a két idősebb nyugat felé. Ezek nem is váltak el egymástól, hagyták, hogy jó messze eltávo-

lodjék az öccsük, együtt maradtak s együtt mentek a zsoldáréneklő madár után.

Táltos volt a kicsi királyfi lova; ezt a királyfi nem is tudta, mikor hazulról elindult. Csak azt várta, hogy a két idősebb királyfi elváljon tőlük, nekirugaszkodott a levegőégnek, egyett ugrott, kettőt szökött s országokon, tengereken túl volt. Aztán egyszerre csak leszállott egy nagy hegynek az aljába, egy kicsi háznak az ajtaja előtt. Bemegy oda a királyfi, s hát egy olyan öreg asszony ül a kemence előtt, hogy az orra a térdét verte. Köszön illendőképpen:

— Adjon Isten jó estét, öreg anyám!

— Szerencséd, hogy öreg anyádnak szólítottál, mert különben bekaptalak volna. Ugyan hol jársz itt, ahol a madár sem jár?

Elémondja a királyfi, hogy miben jár. Azt mondja az öreg asszony:

— Hej, édes fiam, én kilencszáz esztendő s vagyok s mindig akartam megszerezni a zsoldáréneklő madarat, de hiába próbáltam. Hát jól van, próbálj szerencséd. A lovadat hagyd itt, adok helyette mást, különbet, mert a tieddel oda nem jutsz el, ahol a zsoldáréneklő madár van. Három kút mellett mégy el, egy réz-, egy ezüst- s egy aranykút mellett; de azt megmondom neked, hogy akár milyen szomjas légy, se te, se lovad ne igyatok belőlük. Aztán a Vörös tengeren visz át a lovad. Annak a partján, Magas hegy tetején van egy vár, abban lakik a tizenkétfejű sárkány, az őrzi a zsoldáréneklő madarat. Vedd el tőle, ha tudod, az Isten segítjen.

Útnak ered másnap a királyfi az öreg asszony táltos paripáján. Repült az, mint a sebes szélvész, de még ennél is sebesebben, s egyszerre csak letoppantott a földre, megállott a rézkút előtt s mondotta:

— Jaj, de ihatnám!

— Nem szabad innunk, édes lovam, sem neked, sem nekem, — mondotta a királyfi.

— Nem-e? Dehogynem. Te csak hallgass reám, édes gazdám s ne az öreg asszonyra. Csak igyál te is, ha megszomjúhoztál, s itass meg engem is.

Hát mit csináljon a királyfi, hallgatott a lova szavára. Merített a rézvederrel, megitta a lovát. Ivott ő is, s im abban a szempillantásban kiszökik a kútból egy rézhajú leány, megöleli, megcsókolja a királyfit s mondja lelkes szóval:

— Áldjon meg az Isten, hogy megszabadítottál. Érted voltam rabságban tizenkét esztendeig. Nesze, adok neked egy rézalmát s egy rézvesszőt. Ha rossz ember támad meg, ezzel a vesszővel megvédheted magad. Ezt az almát pedig tartsd meg emlékezetül.

Többet nem szólt a leány, eltűnt a királyfi szeme elől. Fölpattan a királyfi a táltosra, nekivág az a levegő-égnek, repül országok, tengerek, erdők felett s egyszerre csak letoppan az ezüstkút mellett.

— Jaj, de ihatnám, — mondja a ló.

— Hát, ha ihatnál, csak igyál, édes lovam. Én többet nem mondom, hogy ne — s mindjárt

vizet merített az ezüst vederrel. Megitatta a lovát s jót húzott maga is.

Hát abban a pillanatban nyakába szökik egy ezüsthajú leány, öleli, csókolja, mondja lelkes szóval:

— Áldjon meg az Isten, dali szép királyfi, érted voltam rabságban tizenkét esztendeig. Köszönöm, hogy megszabadítottál. Nesze, adok neked egy ezüstalmát s egy ezüstvesszőt. Ha rossz ember támad rád, az ezüstvesszővel megvédheted magad, az almát tedd el emlékezetül.

Nem is szólhatott a királyfi, az ezüsthajú leány eltűnt a szeme elől. Na, felül a táltosra, repülnek tovább, mint a madár, s egyszerre csak letoppan a táltos az aranykút előtt.

— Ígyunk ebből is, édes gazdám!

— Nem bánom, ígyunk, édes lovam.

Vizet híz az aranyvederrel, megitatja a lovát, iszik maga is, s in a nyakába szökik egy aranyhajú leány, öleli, csókolja s mondja ez is lelkes szóval:

— Áldjon meg az Isten, hogy megszabadítottál. Tizenkét esztendeje, hogy rabságban vagyok, szomorú rabságban. Nesze, adok neked egy aranyalmát s egy aranyvesszőt. Ha megtámadnának, védjed magadat az aranyvesszővel. Az aranyalmát tartsd meg emlékezetül s talán az Isten még hozzám vezérel valaha.

Többet nem szólt a leány, eltűnt, mintha a föld nyelte volna el. Felül a királyfi a táltos olvára, egyet ugrott, kettőt szökött a táltos és éppen a Vörös tenger fölé ért. Ott ült a tizenkétféjű sárkány a vár tornácában, látta, hogy arra tart a királyfi, s okáda a tüzet mind a tizenkét torkából s ott mindjárt porrá ég a királyfi, de a táltos hirtelen lemerült a Vörös tengerbe s tűz nem fogta a királyfi testét. Aztán föl vágat egyenest a sárkány várába, ott mindjárt összemennek, viaskodnak, egyet suhint a királyfi a rézvesszővel s négy feje esik le a tizenkétféjű sárkánynak. Akkor veszi az ezüstvesszőt, suhint azzal is egyet s a sárkánynak megint le hull négy feje. Kapja az aranyvesszőt, de történetesen nem a jobb, hanem a bal kezébe. Suhint vele s a sárkánynak csak két feje esik le, maradott még kettő. Könyörgött a sárkány:

— Kegyelmezz az életemnek, királyfi, s mindenem neked adom.

— Nem kell nekem egyebed, csak add ide a zsoldáréklő madarat.

— Hej, csak azt ne vidd el, — mondotta a sárkány — legalább volna vigasztalóm nagy szomorúságomban.

De hiába, kedvesebb volt az élete, fölvezette a királyfit a szobába, lekasztotta a szegről a gyémántkalickát, abban volt a zsoldáréklő madár, od'adta a királyfinak. De olyan szépen énekelt ez a madár, hogy a királyfi szíve megreszketett s a könnye kicsordult belé.

— Na, — mondja a királyfi — most már igazán nem csudálom, hogy az édesapám olyan erősen szomorkodik ezért a madárért.

Elbúcsúzott a sárkánytól, felpattant a lovára s nyargalt visszafelé. A sárkány tüzlángot eresztett utána a két torkából, de már ennek nem volt ereje,

csak egy kicsit meglegyintette a királyfi arcát a melegség, föl sem vette, vágatott tovább, mint a gondolat s meg sem is állottak, míg a kilencszáz esztendő öreg asszonyhoz nem értek.

— No, édes fiam, visszajöhettél-e?

— Vissza, öreg anyám, s elhoztam a zsoldáréklő madarat is.

A madár egyszeribe elkezdett énekelni s az öreg asszonynak a lélekzete is elállott a nagy gyönyörűségtől. Mondta a királyfi:

— Na, öreg anyám, köszönöm a hozzám való nagy jószágát, mivel tudjam megszolgálni?

— Ne szolgálj nekem, fiam, semmivel, elég nekem, hogy hallottam a zsoldáréklő madár énekét. Inkább én adok neked egy kis útravalót, mert szükéged lehet rá, amíg hazakerülsz. Nesze, fiam, egy tarisznya arany, vigyázz reá, mert még nagy hasznát veszed te ennek.

Megköszöni a királyfi illendőképpen ezt a nagy jószágot, fölakasztja a tarisznya aranyat a nyereg kápájára, de most már a maga lovára ült, az öreg asszonyt ott hagyta. Azzal elindultak hazafelé, vágatott a lova, mint a sebes szélvész, s meg sem állott, míg ahhoz a kúthoz nem ért, ahol a királyfi a testvéreitől elvált. Felfordítja a lapos követ s hát az ő gyűrűje olyan tiszta, úgy ragyog, mint amikor odatette, de a két bátyjéé olyan rozsdás volt, hogy a rozsdától alig látszott.

Megszomorodott a királyfi, nagyot sóhajtott:

— Istenem, Istenem, ezek nagy bajba kerülhettek, de addig nem nyugszom, míg élve vagy halva meg nem találom.

Elindul a királyfi arrafelé, amerre a bátyjai indultak vol, megy hetedhét ország ellen, erdőkön, mezőkön keresztül, s egyszer, amint az országúton mendegélne, látja, hogy két ember húz egy szekeret, egy harmadik ember meg erősen biztatja az ostorral. Jól megnézi a szekérbe fogott embereket, hát azok az ő testvérei.

— Uram, Jézus! — mondja a királyfi — hát ti hogy kerültetek ilyen nehéz szolgaságba?

A királyfik elmondják, hogy ennek az országnak a királya elfogatta s azóta úgy bánik velük, mint éppen az oktalan állattal, szekérbe fogatja őket.

Hiszen ment a királyfi egyenesen a királyhoz. Ott elémondja, hogy a bátyjaiért jött, ki akarja váltani.

— Jól van, — mondja a király — kiadom szívesen, csak fizess értük egy tarisznya aranyat.

Hej, csak most látta a királyfi, milyen jó volt, hogy az öreg asszony egy tarisznya aranyat adott neki. Ott mindjárt kiönti az aranyat, de abban a szempillantásban bejön a királykisasszony, nagyot sikolt, a királyfi nyakába szökik s mondja:

— Ez a királyfi szabadított meg engem, édesapám!

— Na, — mondja a király — ha ez szabadított meg, édes lányom, akkor a bátyjait én is szabadon bocsátom. Vedd vissza a pénzedet, fiam, nem kell, hanem a lányomat, ha tetszik, neked adom.

Mondja a királyfi:

— Köszönöm nagy jószágát, felséges kirá-

lyom, de nekem elébb haza kell menni az édesapámhoz. Aztán visszajövök s megtartjuk a lakodalmat.

* * *

Elbúcsúzik a királyfi a királytól, el a mátkájától, megígéri, hogy visszatér három hét múlva, ha az Isten is úgy akarja, s azzal elindult hazafelé. Mentek vele a bátyjai is. Adott alájuk a király két szép paripát, nem kellett, hogy menjenek gyalogszerrel. Útközben a királyfi elbeszélte a bátyjainak, hogy s mint szerezte meg a zsoldáréneklő madarat. De bezzeg elfogta az irigység őket, szégyelték, hogy az öccsük viszi haza a madarat, ők nem tudtak semmire sem menni, de sőt inkább szolgaságba kerültek. Azt mondja egyszer az idősebb királyfi az öccsének:

— Add ide, öcsém azt madarat, eleget vitted már te, hadd vigyem én is egy keveset.

A királyfi nem gondolt semmi rosszat, odaadta a madarat.

Mondja a középső királyfi is:

— Ejnye, öcsém, add ide hát már azt a tarisznyát, hadd vigyem én is, nehéz lehet neked.

Jól van, od'adja a királyfi azt is. Tovább mennek, aztán egy helyen letelepednek. Volt a tarisznyában étel is, ital is, amit a királykisasszony rakott belé. Elkezdnek falatozni az idősebb királyfik, de a kisebbnek egy falást sem adtak, pedig olyan éhes volt, hogy zöldet, vöröset látott. Kérte a bátyjait:

— Adjatok nekem is valamit.

— Adunk, ha megengeded, hogy mind a két szemedet kiszúrjuk.

— Hát szúrjátok ki, ha rá visz a lelketek, — mondá a királyfi — csak adjatok ennem.

S a gonoszlelkű legények csakugyan kiszúrták öccsük szemét, úgy vetettek neki egy falás kenyereit. Második alkalommal a két karját vágták le, s azután dugták a szájába egy falás kenyereit. Hanem, gondolták magukban, így mégsem vihetik haza öccsüket, s amint éppen egy tó mellett haladtak, megfogták, megölték, belevetették a tóba s azzal továbbváltattak.

Hiszen ha tudták volna, miféle tóba dobják, bizony nem dobták volna bele, mert annak a tónak csuda vize volt. Amint beléesett a királyfi, kinőtt mind a két karja, aztán kimászott a tó partjára, ottan égi harmat hullott a szemére s egyszerre megjött a szemvilága.

Mármost mit csináljon, hazamenjen-e vagy visszatérjen a mátkájához. Sem ide nem ment, sem oda nem ment. Amint mendegélt a réten, találkozott egy disznópásztossal, beállott melléje inasnak.

Ezalatt a bátyjai hazaértek s nagy kevélyen áltaiadták az apjuknak a zsoldáréneklő madarat. Aztán vitték a madarat a templomba mindjárt, de hiába vitték, olyan volt, mint a néma, meg nem szólalt. Összehívatta a király az ország bölcseit, s kérde tőlük, vajjon miért nem szól ez a zsoldáréneklő madár. Azt mondja a legöregebb bölcs:

— Azért nem szól felséges királyom, mert aki elhozta a helyéről, nincsen itt.

Hivatja a király a fiait.

— Ki hozta ezt a madarat?

— Mi hoztuk, édesapám: hát ki hozta volna? Hiszen már mondtuk, hogy szegény öcsénk meghalt az úton.

— Már én csak azt mondom, — ismételte az öreg bölcs ember — hogy azért nem szól a madár, mert nincs itt, aki a helyéről elhozta.

Megharagszik a király s haragjában tömlöcbe vetteti a bölcsét. De hiába haragudott, hiába bosszankodott, mégsem szólalt meg a madár.

Aközben a kicsi királyfi egyet gondolt s ott hagyta a disznópásztorságot. Eljött haza, az apja udvarába s beszegődött a kukta mellé inasnak. Egyszer egy vasárnap elkéredzik a kuktától a templomba s hát — hallgassatok ide! — amint a templomba belép, megszólal a madár s énekel olyan szépen, hogy minden embernek kicsordult a könny a szeméből a nagy gyönyörűségtől.

Hivatja a király a bölcseket s kérde:

— Ugyan mondjátok meg, miért szólalt meg a madár?

Azt mondja egy bölcs:

— Azért, felséges királyom, mert aki elhozta a madarat, ott volt a templomban.

— Ej, hogy tudsz olyat mondani, mikor a fiam nem is voltak a templomban, — kiáltott a király s nagy haragjában tömlöcbe vettette a második bölcsét is.

Na, elkövetkezett a harmadik vasárnap s a király megparancsolja, hogy amikor a nép bejött a templomba, az ajtót zárják be, hogy senki ki ne jöhessen. Elmegy a királyfi is, az ő kukta-inas gúnyjában s mikor a madár énekel egyet, ki akar jönni, de elejbe állnak s viszik a király elé. Kérde a király:

— Miért akartál kijönni a templomból?

— Azért, felséges királyom, hadd lássad, hogy nem a két idősebb fiad hozta el a zsoldáréneklő madarat.

— Hát ki hozta el?

— Elébb ereszd ki a tömlöcből azt a két bölcsét.

Jól van, a király kiereszti. Azt mondja mostan a kicsi királyfi:

— Maradt-e gúnyja a legkisebb fiadnak, felséges királyom?

Mondja a király:

— Hogyne maradt volna.

— Hát hamar adj egyet belőle s akkor megtudod, hogy ki hozta el a madarat.

Felöltözik a kicsi királyfi a maga gúnyjába, aztán úgy megy a király elé s hát, Uram Teremtőm, csak kétfelé nyílik a király két karja, az ő édes fiát öleli, csókolja.

No most már megtudta a való igazságot. Még azokat a rozsdás gyűrűket is megmutatta a királyfi. Szörnyű haragra gerjedett a király, hívatta az idősebb két fiát s el akarta pusztítani szörnyű halálnak halálával mind a kettőt.

Mondotta a kicsi királyfi szeliden:

— Ne bánsd őket, édesapám, nem tudták, hogy mit cselekszenek!

No, ha nem is halatta meg a két királyfit szörnyű halálának halálával, az országból kikergette. Hanem a kicsi királyfi utánuk szaladott s a rézalmát s a rézvezzőt az egyiknek, az ezüstalmát s az ezüstvezzőt a másiknak adta, hadd menjenek azzal, hátha megtalálják a rézhajú és az ezüsthajú kisasszonyt s ők is boldogulnak, ahogy lehet. Aztán ő is felkerekedett, meg sem állott, míg a mátkájához nem ért. Hét nap s hét éjjel folyt a lakodalom, akkor tojánhéjba kerekedtek, a Küüllön leereszkedtek s meg sem állottak, míg haza nem kerültek.

Ma is élnek, ha meg nem haltak.

III.

Kigyó Darvitéz és Tatárvitéz.

Hol volt, hol nem volt, hetedhét országon túl volt, volt egy rengeteg nagy erdő. Rengeteg erdőnek kellős közepében egy kicsi kaliba. Abban a kicsi kalibában lakott egy ember, akinek a tolvajság volt a mestersege. Ennek az embernek egyetlen fia volt, akinek *Fiu* volt a neve, s mikor halálos ágyába került, ennek is azt tanácsolta, hogy csak folytassa az ő mesteriségét. No, ugyan rossz mesteriség lehet az a tolvajság, mert a fiúra, egy kötő nem sok, annyi sem maradt az apja után.

Eltelt két-három nap s csakhogy éhen nem halt szegény *Fiu* meg az özvegy anyja. Mondja az asszony a fiának:

— Hát, fiam, eredj s menj, próbálj szerencsét!

Elindul *Fiu*, nagy botot vesz a kezébe s megy, mendégél az erdőben. Amint menne, mendégélne, látja, hogy jó vele szembe három diákforma legény. Meghúzódott egy fa mögé s várta, míg odaérnek. Mikor a fához értek, hirtelen elügrött s a diákokra kiáltott:

— Álljatok meg s adjatok nekem pénzt s kenyeret, mert különben halál fiait vagytok!

A diákok nagyot kacagtak erre, hogy csak úgy csengett az erdő a kacagásuktól. Mondja az egyik:

— Hát, mit gondolsz, barátom, elbírál te hármunkkal? Hátha mi verünk meg téged s nem te minket?

Fiu elkezdett hümmögni s azt mondta:

— Mond valamit az úrfi, mert jár a szája.

Az idősebb diák vallatóra fogta most *Fiut* s kikérdezte töviről hegyire. *Fiu* elmondta, hogy ki s mi volt az ő apja s neki is azt tanácsolta, hogy legyen tolvaj.

— Látod, látod, — mondá az idősebb diák — jobb volna, ha elmennél szolgálatba vagy eljőnnél velünk a kolégyomba, ott még derék ember válhatnék belőled.

Tetszett *Fiunak* ez a beszéd, s mondta, hogy ő bizony szívesen el is megy, de előbb még hazafordul, hogy elbucszhassék az édes anyjától. Mikor hazament, az volt az anyjának első szava:

— No, *Fiu*, hoztál-e valamit?

— Nem biz' én, lelkem édes anyám, semmit, mert találkoztam három diákkal, s azok azt tanácsolták, hogy menjek a kolégyomba, ott még derék ember válhatik belőlem. Én a tanácsukat megfogadom s el is megyek, lelkem édes anyám. Az Isten áldja meg!

Elbúcsuzott az édes anyjától, de még előbb, hogy útnak indult volna, pipára gyújtott, mert úgy tudjátok meg, hogy *Fiut* már kicsiny gyermek korában pipára szoktatta az édes apja. De azt is tudjátok meg, hogy ez akkor volt, amikor még nem volt sem acél, sem kova, sem semmiféle gyújtómasina, s ha a pipás embernek útközben elaludt a pipája, vissza kellett fordulnia, hogy otthon ismét rágyujthasson. Még egy jó nyíllovásnyire sem haladt *Fiu*, kialudt a pipája, s mit volt, mit nem tenni, visszament s ismét rágyújtott. Aztán elindult ismét s csaknem az erdő széléig ért a második pipadohányval. Ott kialudt a pipája s visszatért másodszor is. Hanem a harmadik pipadohányval már kiért az erdőből. Bezzeg, hogy kialudt ez is, s már vissza is fordult volna, ha hirtelen egy hajításnyira tüzet nem lát egy szép pusztás helyen. Megy a tűz felé, hogy rágyujtson a pipájára s hát, halljatok csudát, mit lát ottan? Egy kicsi kigyó volt ott, annak a fején ragyogott egy gyémántkorona, azt nézte tűznek messziről. Megszólal a kicsi kigyó:

— Ne bánts engem, te *fiu*, látod, úgyis összetaposták gyenge testemet a marhák. Inkább végy fel, mosd meg testemet a patakban s aztán vigy haza édes apámhoz, aki a kigyók királya. — Megmutatta az ösvényt is, amely az édes apja rezidenciájába vezet.

Fiu fölvette a kicsi kigyót, megmosta testét a patakban, aztán elindult az ösvényen. Útközben megszólal a kicsi kigyó ismét:

— Majd meglátod, hogy az édes apám de meghálálja a te jóságodat! Hanem ne ijedj meg, az édes apám majd elnyel téged, de ki is hány ismét s százszor különb legény lesz belőled, mint amilyen most vagy.

Megérkeztek a kigyó-király rezidenciájába. A kicsi kigyó elmondta az édes apjának, hogy *Fiu* mentette meg az ő életét s a kigyó-király csakugyan egyszerűen elnyelte *Fiut*, de ki is hánytá abban a szempillantásban s *Fiuból* olyan derék szép szál legény lett, hogy nem volt párja hét pusztá határban. Még nevet is mást adott neki a kigyó-király. Megkereszteltette *Kigyó Darvitéz*nek. Aztán kikérdezte a kigyó-király, hogy mit akar, mi a szándéka s mikor megtudta, hogy *Kigyó Darvitéz* a kolégyomba akar menni, adott neki annyi aranyat, amennyit csak elbirt.

Kigyó Darvitéz szépen kitanulta a kolégyomot, aztán hazament az özvegy anyjához, mert irták neki levélben, hogy szegény édes anyja erősen elöregedett s közeleg is immár halála órája.

Hát, csakugyan, éppen halálán volt szegény özvegy asszony. Megölelte, megcsókolta *Kigyó Darvitézt* s mondta neki:

— Lelkem, édes fiam, én most meghalok.

Amim van, mind neked hagyom, de lelkedre kötöm, hogy semmit el ne adj. Van a kamrácskában egy rozsdás kard. Ennek olyan csudálatos ereje van, hogy, ha valaki megtámad, neked csak a földre kell szúrnod a kardot s az ellenségednek mindjárt elfogy az ereje. Ha pedig valakit megfenyegetsz vele, azt miszlikbe vagdalja. Van még a kamrában egy átalvető, abban az átalvetőben egy avatag szennyes ing s egy lábravaló. Ha ezt az inget s lábravalót magadra veszed, ember fia le nem győzhet téged. Odakint a kaliba mögött van egy vén gebe s ez téged, akárhol járj, ha világ végén is, még ha ezer darabba vágta is, ha lesz, aki testedet az átalvetőbe tegye s azt az átalvetőt a ló hátára vesse, visszahoz tégedet, lelkem édes fiam.

Ahogy ezt mondta az öreg asszony, meghalt. Kígyó Darvitéz szépen eltemette az édes anyját, fölvette az inget s lábravalót, felkötötte a kardot, az átalvetőt a ló hátára vetette s elindult szerencsét próbálni.

Ment, mendegélt hetedhétország ellen, s egy olyan városba ért, amelynek minden háza gyászfekete posztóval volt bevonva. Megállít egy öreg embert s kérdi tőle:

— Miért borult gyászba ez a város, öreg?

— Hej, nagy oka van ennek, — mondá az öreg ember — de minek mondjam, úgy sem tudsz rajta segíteni.

Rosszul esett Kígyó Darvitéznek ez a beszéd, de nem szólt rá semmit: ment tovább. Hát, amint a piacra ér, látja, hogy rengeteg nép van ott, a piac közepén pedig egy dobos veri a dobot s torka szakadtából hirdet valamit. A népek közé vegyül Kígyó Darvitéz is, hadd tudja meg, hogy mit hirdet ki a dobos. Azt hirdette, hogy:

— Nyissa ki a fülét minden ember, mert közhírré tétetik, hogy a király ő felsége leányát feleségül akarja venni a kutyafejű Tatárvitéz, de a király ő felsége nem adja. A kutyafejű Tatárvitéz ezért huncfuttra (párbaj) hívta a mi öreg királyunkat. De a király ő felsége nem áll ki olyan semmiházi jövevényvel. Hanem aki helyette kiáll s legyőzi a kutyafejű Tatárvitézt, annak annyi aranyat ad, hogy holtáig herceg lehet belőle.

Hiszen csak ezt kellett tudni Kígyó Darvitéznek. Ment egyenest a király elé s mondja, hogy ő megverekszik a Tatárvitézzel.

Mondja a király:

— No, fiam, már kilencvenkilencen próbáltak a kutyafejű Tatárvitézzel s mind csúful jártak. Hetek múltak már s nem mert kiállani senki a vitézeim közül, hogy a szegyetől majd elégett az arcom. Hát, tudd meg, Kígyó Darvitéz, akárki fia-borja vagy, ha legyőzöd a Tatárvitézt, neked adom a leányomat s fele királyságomat.

— Ne féljen, felséges királyom, — mondá Kígyó Darvitéz — legyőzöm én, ha hetvenhét lelke van is ördögadta Tatárvitézének.

Örült a király már előre, mert ennyire csakugyan nem bizott még egy vitézben sem s örömében nagy vendégséget csapott, hadd egyék, jól Darvitéz, minekelőtte kiállana Tatárvitézzel.

De alig ültek asztalhoz, jött egy inas s jelentette, hogy Tatárvitéz tiszteli Kígyó Darvitézt, jöjjön ki már s verekedjék meg vele. Úgyis hiába eszik-iszik, mert őt ugyan le nem győzi.

Visszaüzent Kígyó Darvitéz: Mond meg Tatárvitéznek, egyék, igyék ő is, mert olyan kedvem kerekedhetik, hogy többet úgy sem eszik.

Az asztalnál ült a királykisasszony is, aki olyan szép volt, mint égen a ragyogó csillag. Haj, de csak elfehéredett erre a beszédre, mint a fejé-ritett vászon. Hátha csakugyan Kígyó Darvitéz megöli Tatárvitézt? Mert közbe legyen mondva, a királykisasszony szerette Tatárvitézt s ment volna hozzá, csak adta volna az apja.

Béüzent Tatárvitéz másodszor is, harmadszor is, de Kígyó Darvitéz ki nem ment addig, míg az asztalon ételt s italt látott. Mikor a vendégségnek vége volt, kiment az udvarra s ott a kardját a földre szúrta.

— Vedd kézbe a kardot, Kígyó Darvitéz, — mondá Tatárvitéz — mert kézbe való az.

— Ha kézbe való, hát csak vedd kézbe, — felelt vissza Kígyó Darvitéz, s azzal csak felkapta Tatárvitézt s úgy kidobta a kapun, hogy nagyot nyekkent belé.

De bezzeg volt álmélkodás! Hogy ezt a nagy, óriás embert csak úgy kidobta Kígyó Darvitéz, mint egy labdát.

Nem is próbált több szerencsét Tatárvitéz, úgy eltűnt szegyenletében, mintha a föld nyelte volna el. Az öreg király pedig szertelen nagy örömében mindjárt papot hívatott s összeadta a leányát Kígyó Darvitézzel.

* * *

Hát bizony, ami igaz: igaz, ami nem igaz: az hazugság — a királykisasszony szívesebben ment volna Tatárvitézhez, de Kígyó Darvitéz sem volt olyan tedd el s elé se vedd legény. Sirt, kesergett egy keveset a királykisasszony, de mégis csak a Kígyó Darvitéz felesége lett.

Na, telt, múlt az idő s a fiatal pár egymáshoz melegedett. Hanem Tatárvitéz nem felejthette el, hogy Kígyó Darvitéz olyan erősen csúffá tette. Nem ment haza az országába, hanem az öreg király országában bódorgott. Egyszer aztán titkon a király városába ment s megleste, mikor Kígyó Darvitéz vadászni ment. Hiszen csak ezt várta, ment a király udvarába s ott a Kígyó Darvitéz inasának egy szekér aranyat ígért, csak árulja el neki, hogy mitől van Kígyó Darvitéznek az a retentő csudaereje.

Eleget az inas, hogy így, hogy úgy, ő a gazdáját el nem árulhatja, de Tatárvitéz addig beszélt, hogy így s hogy úgy teszi úrrá: kibeszélte a szép eszéből s elmondott mindent. Abban egyeztek meg, hogy este, mikor Darvitéz hazajő a vadászatról s szokása szerint fürdik, az inas bemegy a fürdőszobába, hirtelen eloltja a gyertyát, Tatárvitéz pedig lopózik be, kapja fel a Darvitéz kardját, ingjét, lábravalóját s fusson vele.

Úgy tettek, amint határozták. Darvitéz, ahogy hazajött, mindjárt a fürdőszobába ment, s az inas

csak azt várta, hogy a kádba üljön, hirtelen eloltotta a gyertyát, Tatárvitéz pedig, uccu neki, vesd el magad! — szaladt a karddal, az inggel s a lábbravalóval.

Szegény Darvitéz csak akkor vette észre, hogy ellopták a kardját s ingét, mikor fel akart öltözni. De már akkor vissza is jött Tatárvitéz, rajta volt a csudaerejű ing, kezében a kard s mondá Darvitéznek:

— No, Darvitéz, imádkozz, kezemben az életed!

Mondá Darvitéz:

— Tudom, kutyafejű Tatárvitéz, hogy halál fia vagyok. Csak arra kérlek, hogy ha megölsz, aprítsd össze a testemet s tedd fel a lovam hátára, az átalvetőbe.

— Hiszen, ha ez az utolsó kérésed, — mondá Tatárvitéz — meg sem is tagadhatom.

Azzal csak fölemelte a kardot, megfenyegette vele Darvitézt s hát csakugyan a kard miszlikbe vagdalta a tulajdon gazdáját. Akkor Tatárvitéz összeszedte Darvitéznek csontját-bontját, a legkisebb porcikáját is, kivitte az istállóba, beletette az átalvetőbe. Ott lógott ez a Darvitéz vén lovának a két oldalán s a ló, ahogy megérezte a gazdája testét, egyszeribe indult hazafelé.

Ment, mendegélt a ló s hazafelé mentében a kígyók országába ért. Hát, éppen azzal a kicsi kígyóval találkozik, akinek az életét az ő gazdája megszabadította volt.

Eléje siklik a kicsi kígyó s kérdi:

— Ugyan bizony, hova mégy, te ló, gazda nélkül?

— Nem megyek én gazda nélkül, — mondá a ló — itt viszem a testét az átalvetőben. Izzéporrá vagdalták szegénynek a testét.

— Ó, te szegény ló, te, látom, hogy sajnálod a gazdádát, — mondá a kicsi kígyó. — Ki volt s mi volt a te gazdád?

— Kígyó Darvitéz volt az ő neve. Királykisasszony volt a felesége, akár hiszed, akár nem.

— No bizony, Ha Kígyó Darvitéz volt a neve, annak az én apám keresztelte, a kígyóország királya. Jere velem az apám udvarába.

Mentek tüstént a kígyókirály udvarába, az átalvetőt felvitték a palotába, ott a Darvitéz testét a szoba földjére kiöntötték. Akkor a kicsi kígyókirályfi megfúvintá a sípját, s hát, Uram, Teremtőm, egyszerre csak megtelék a szoba mindenféle kígyókkal. Kérdezték a királyfit: mi a parancs s rendelet.

— Azt parancsolom s rendelem, hogy hordjátok ide, ami jó forrasztó fű van.

Még ki sem mondta jóformán, eltűntek a kígyók s a másik szempillantásban már egy boglya fűvet hordottak össze. Megkengették a mindenféle csudaerejű fűveknek a levélével Darvitéz minden csontját-bontját, — s halljatok csudát! — egy szempillantásra összerakták, forrasztották Darvitéz testét. Egy ropogós porcika nem sok, annyi sem hibádzott a testéből. A kicsi királyfi pedig lehelletet fújt belé s Darvitéz egyszerre csak eszénkedni kezdett, aztán szólt egyet-kettőt, lépett is

egyet-kettőt; az ám, a harmadik lépésnél még össze is verte a bokáját. Még különb legény vált belőle, mint annak előtte volt.

Eleget marasztotta a kicsi kígyókirályfi, hogy most már el se menjen, maradjon itt köztük, de Darvitéz megköszönte a jóságát, azt mondta: nem lesz addig nyugodalma, míg a kardját s az ingjét vissza nem szerzi.

— Jól van, — mondá a kígyókirályfi — hát csak menj Darvitéz, járj szerencsével. Hanem adok neked egy kicsi üveget. Ebben az üvegben csudavíz van. Mikor a király kapujába érsz, akivel először találkozol, ebből a vízből mosasd meg magadat azzal. Te majd paripává változol, de előre hagyd meg annak az embernek, hogy hét véka aranyon alul el ne adjon.

Megköszönte Darvitéz az ajándékot, elbúcsúzott a királyfitól, felült a lovára s szép lassan elindult a király városába. Megérkezik a király kapujához s éppen akkor jő ki az udvarból egy öreg ember. Mondja neki:

— Hallja-e kend, bátyám uram! Mosson meg engem ennek az üvegnek a vizével. De jól vigyázzon rám, ha paripa találna lenni belőlem, akárki kérjen, el ne adjon neki hét véka aranyon alól.

— Dehogy adom, — mondá az öreg ember — csak ide azzal az üveggel.

Szépén megmosdatta Darvitézt s lám, abban a szempillantásban olyan aranyszőrű paripa vált belőle, hogy még a vaknak is káprázdott a szeme a szertelen ragyogástól.

De hogy szavamat össze ne keverjem, mikor Darvitéznek híre-nyoma veszett, az öreg király szörnyet halt nagy bánatában, mert úgy szerette, mintha édes fia lett volna, a leánya pedig fogta magát s férjhez ment Tatárvitézhez. Na, hírvül viszik Tatárvitéznek, hogy egy öreg ember a kapu előtt olyan aranyszőrű paripát árul, amilyen még nem volt, amióta a világ — világ. Bezzeg, kétszer sem kellett azt hírelni Tatárvitéznek, futott ki a kapu clejébe.

Kérdi az öreget:

— Hogy ez a ló, öreg?

— Hét véka arany, felséges királyom.

— Jól van, — mondá a király — csak menjen, a hopmester kiméreti kendnek a hét véka aranyat.

Azzal megfogta a kantár szíjját, hogy vezesse a paripát.

Mondja az öreg ember:

— Felséges királyom, életem, halálom kezébe ajánlom, én csak a lovat adtam el, a kantárt nem.

— Hát ennek mi az ára?

— Az még drágább. Kilenc véka arany az ára:

— Jól van, ördögadta, — mondta Tatárvitéz — méressen ki kend tizenhat véka aranyat, csak enyém legyen kantárostól az a ló.

Bevezeti a lovat az udvarba, s kiáltja a feleségét nagy örömmel: — Jere ki, feleség, nézd meg, milyen szép lovat vettem.

Kiszalad a királyné, nézi, nézi a lovat s im, a színében egyszerre csak megváltozik, olyan fehér lett az arca, mint a gyócsé-virág. Úgy kell lenni, hogy valamiből, — miből s miből nem, a jó Isten tudja, talán a paripa szeméből — megsajdította, hogy az nem lehet más, mint Darvitéz.

— No, — mondá a királyné — én nekem nem tetszik ez a paripa. Meglátod, hogy még bajt hoz a fejünkre.

— Ugyan bizony, mi bajt hozhatna! nevelt Tatárvitéz.

De ettől a pillanattól fogvást nem volt nyugodalma, összehívatta a bölcs embereket, hogy adjanak tanácsot, mit csináljon a paripával. A bölcs emberek azt tanácsolták, hogy kár volna olyan rettentő drága lovat elpusztítani.

Ezalatt a paripa kint állott az udvar közepén s egyszerre csak melléje sompolyodik egy nevendék leányka s kezdi simogatni a szőrét. Megszólal a paripa s mondja a leánykának:

— Látom, hogy te jó szíveddel vagy hozzám. Arra kérlek, hogy ha megüttet Tatárvitéz, végy fel a véremből egy cseppet a földdel együtt s temesd el a királyné ablaka alá.

— Ne félj, — mondá a leányka — nem feledkezem meg rólad, akármi sors érjen.

Hiába beszélt Tatárvitéz a feleségének, hogy ne nyugtalankodjék, éjjel-nappal sirt az asszony, s mit volt mit tenni Tatárvitéznek, a drága szép paripát megüttette. A leányka pedig, mikor a paripát nyúlták, odament s fölvelt egy csepp vért földestől s eltemette a királyné ablaka alá.

Hát, Uram, Teremtőm, mi történt! Másnap reggelre olyan gyönyörű almafa nőtt a királyné ablaka elé, hogy csudájára járt az egész város. Ezüst volt a levele, arany a virága, gyémánt az almája.

Örült Tatárvitéz is, hogy nem lelte helyét nagy örömeiben, de a felesége, ahogy meglátta az almafát, csak megváltozék a színében, fehérebb lett az arca a gyócsé-virágnál. (Gyócsé: kikeleti hóvirág.)

Kérdi Tatárvitéz:

— Mi bajod feleség? Látom, a színedben meg is megváltoztál!

— Bizony, megváltoztam, — mondá a királyné — mert az almafa bajt hoz a fejünkre. Azt mondom, vágasd ki.

Már most mit csináljon Tatárvitéz? Sajnálta a fát s nem tudta elgondolni, hogy mért fél a felesége. Összehívatta ismét a bölcs embereket: adjanak tanácsot. De a bölcs emberek azt tanácsolták, hogy ne vágassa ki. Nem mindennap nő olyan almafa, amelyiknek ezüst legyen a levele, arany a virága, gyémánt az almája.

Míg a bölcs emberek tanácskoztak, az a nevendék leányka ott játszadozott az almafa árnyékában s hát, megszólal az almafa:

— Te kis leány, arra kérlek, hogy, ha Tatárvitéz kivágná engem, egy darab forgácsot dobj abba a tóba, ahol a király szokott fürdeni.

A leányka megígéri ezt is.

Na, vége szakad a tanácskozásnak s mondja Tatárvitéz a feleségének, hogy mit tanácsoltak a bölcs emberek. Hej, sirt a királyné, hogy csak úgy szakadt a könnye. Azt mondta, hogy a holnapot sem éri meg, ha azt a fát tüstént ki nem vágatják.

— De már inkább a fát vágatom ki, — mondá Tatárvitéz, s egy óra sem telt belé, kivágták a szép almafát. A leányka pedig odasompolygott, felkapott egy szikra forgácsot, futott vele a tóhoz s beledobta.

Másnap a király megy feredni a tóba s hát, Uram, Teremtőm, egy gyönyörű aranyréce uszkált a tó közepén. S halljatok csudát, ennek a récének nem is volt szárnya s mégis olyan szépen úszott, — hogy csupa csuda. Gondolja magában Tatárvitéz: megfogja elevenen ezt a récét, eléviszi a feleségének, bizonyosan megőrül majd neki. Hirtelen levetkezik, beleszökik a tóba s utána a récének. De a réce kisiklott a keze közül s egy szempillantásra kiröppent a tó partjára, ott a fején keresztül bucskázott s egyszeribe emberré változott. Az ám, emberré: Darvitéz volt az, senki más. Fölkapja a kardot, föl az inget, mindjárt a nyakába is veti, a kardot meg a földbe szúrja.

Hej, Uram Jézus, megijedt Tatárvitéz szörnyűségesen, hogy csak úgy rázta a hideg.

— Tudom, — mondta — hogy megölhetsz most, Darvitéz. Hát ölj meg, csak teljesítsd az az utolsó kérésemet. Én is belétemtem a testedet az átlavetőbe, tedd be te is az enyémet, s akaszd fel az átlavetőt a legszebb paripámra.

Azt hitte Tatárvitéz, hogy ő is olyan szerencsés lesz, mint Darvitéz, de még szerencsésebb, mert az ő paripája hamarabb visszahozza, mint Darvitézt a gebéje.

— Jól van, — mondá Darvitéz — teljesítem utolsó kívánságodat.

Azzal fölemelte kardját s miszlikbe vágatta Tatárvitézt. Aztán összeszedte minden csontjából, belerakta egy átlavetőbe, feltette Tatárvitéz legjobb paripájára: aló, Isten hírével! Bezzeg elszaladt a paripa s még ma is szalad, ha meg nem állott a világ végén.

Fölment most Kígyó Darvitéz egyenest a királynéhoz. Haj, de még csak most változott meg színében a királyné. Reszketett, mint a nyárfalevél, megfogott a szava. Aztán csak elterüle a szoba földjén s fel sem is kelt többet: szörnyet halt a nagy ijedségtől.

Kígyó Darvitéz elfoglalta az egész országot s esztendőre-kettőre feleségül vette azt a nevendék leánykát, aki mindég jó szíveddel volt hozzá.

Ma is élnek, ha meg nem haltak.

(Folytatjuk.)

Felelős szerkesztő és kiadó:

GÖLLNER MÁRIA.

E jótékonyági folyóirat szerkesztősége és kiadóhivatala:

FOGHÁZMISSZIÓ HELYISÉGE,

Budapest, V., Markó-utca 27. földszint 6. szám.